

АНАЛІЗ СТАНУ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ В УКРАЇНІ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ

Соболева О.П., к.е.н., доцент
Пугачова В.І.

Сучасна економічна ситуація в Україні демонструє, що одним із найвпливовіших чинників, який відчутно гальмує розвиток країни, є зростання до загрозливих параметрів боргового навантаження, надмірне залучення коштів на недосить вигідних умовах поряд з нераціональністю їх використання перешкоджають довгостроковому економічному зростанню та торпедують стан фінансової безпеки. Тому вдосконалення управління державним боргом та його обслуговування є актуальною проблемою, оскільки тільки ефективна боргова політика може підвищити рівень боргової безпеки, дозволить знизити розмір дефіциту державного бюджету та сприяти економічній міцності країни.

Факторами, що зумовили зростання державного боргу в 2014-2015 роках стали: важка політична криза та військовий конфлікт, що тривав весь 2014 рік та наразі продовжується, це вимагає додаткового фінансування сфери оборони; глибока економічна рецесія, викликана необхідністю переформатування економічних зв'язків, пов'язаних із втратою економічного вкладу АРК, частини Донецької та Луганської областей; наявність соціальних та інших зобов'язань держави, обов'язкових для виконання; необхідність додаткових коштів для здійснення структурного реформування та стабілізації економічної ситуації; фінансування за рахунок державних запозичень значного дефіциту державного бюджету, сформованого під впливом істотного зростання видатків на оборону (на 84,4 %) та на обслуговування боргу (на 51,5 %); дефіцит у 2014 році склав 78,1 млрд грн або 4,95 % ВВП і суттєво перевищив економічно обґрунтоване граничне значення цього показника в 3 % ВВП; [1] необхідність подальшої бюджетної підтримки державних підприємств та банків шляхом збільшення їх статутних капіталів.

Зокрема, в 2015 році дефіцит НАК «Нафтогаз України», фінансування якого за відсутності інших джерел здійснювалось здебільшого за рахунок державних запозичень, склав 5,7 % від ВВП, а загальний дефіцит (сальдо) сектору загальнодержавного управління та НАК «Нафтогазу України» близько 10,3 % 4 ВВП. Змінами до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» передбачена була необхідність подальшого збільшення статутного капіталу НАК «Нафтогаз України» – на 29,7 млрд грн, банківських установ – 36,5 млрд грн, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – на суму 20 млрд грн. [2] В бюджеті Пенсійного фонду України на 2015 рік було закладено дефіцит обсягом майже 19,0 млрд грн, що також покривалося за рахунок коштів Державного бюджету України.

Змінами до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік» було визначено, що на 31 грудня 2015 року граничний обсяг державного боргу склав 1394,4 млрд грн.

Впродовж 2015 року в Україні відбулось стрімке зменшення обсягу міжнародних валютних резервів до 8,1 млрд дол. США на кінець року. А подальше скорочення золотовалютних резервів до рівня 6,6 млрд дол. США станом на 01.03.2015 є анти-рекордом з червня 2003 р., в той час як мінімальний норматив золотовалютних резервів (покриття обсягу імпорту протягом трьох місяців) має становити близько 23 млрд дол. США. Погіршення рейтингових оцінок для країни до переддефолтного рівня несе ризик ще більшого закриття України для іноземного інвестування та відтоку іноземного капіталу. В ситуації, що склалась в державі навколо боргового навантаження, особливо гостро постає питання вдосконалення боргової політики.

Погіршення рейтингових оцінок для країни до переддефолтного рівня несе ризик ще більшого закриття України для іноземного інвестування та відтоку іноземного капіталу.

Основними пріоритетами держави в борговій політиці є:

- удосконалення системи управління державним боргом;
- ефективна реалізація національних інтересів на міжнародній арені;
- якісне управління зобов'язаннями та підтримка кредитного рейтингу країни;
- забезпечення ефективності використання інвестиційних коштів бюджету.

Отже, пріоритетним напрямом боргової стратегії України повинно стати використання державних запозичень та інвестування з метою розвитку вітчизняної економіки. Перевагу при інвестуванні потрібно надавати розвитку природо-ресурсного потенціалу, розвитку виробничої інфраструктури, а також наукомістким та трудомістким проектам, які забезпечать високий приріст доданої вартості, і як наслідок, пришвидшення темпів зростання економіки. [3] Проте, важливою умовою реалізації цієї цілі повинен бути суворий контроль та регулярне звітування за використанням державних коштів.

Список використаної літератури

1. Кашуба В. Д. Вплив оподаткування та державного боргу на економічну безпеку держави / В. Д. Кашуба // Журнал «Ефективна економіка». – 2014. – № 4. – С. 20 – 27.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 6.

4. Л.П. Лондар «Аналіз державного боргу в Україні»/№ 48,2015// Серія «Економіка».